

BRANDKÅRS

TIDSKRIFT

Nr 7

ORGAN FÖR SVENSKA BRANDKÄRERNAS RIKSFÖRBUND

Jakobsgatan 14, Stockholm - Tel. 21 36 06 - Postgiro 48 70

Redaktör och ansvarig utgivare: A. Ekberg

1951

33 ARG.

HÄLSNING SANFÖRANDET vid årsmötet 1951

Efter Svenska Brandkärernas Riksförbunds enskilda årsmöte hälsningstalade landshövding Hammarskjöld vid det med Svenska Brandbefälsförbundet, Landsbygdens Brandbefälsförbund och Södermanlands läns Brandkårsförbund gemensamma årsmötet 1951 i Nyköping. Nedan följer ett stenografiskt referat av anförandet.

Vi övergå nu till det officiella mötet för Svenska Brandkärernas Riksförbund, Svenska Brandbefälsförbundet, Landsbygdens Brandbefälsförbund och Södermanlands läns Brandkårsförbund, och enligt uppdrag ber jag att såsom representant för samtliga dessa sammanslutningar få hälsa alla närvarande välkomna. Det är synnerligen kärt för oss, att så många representanter för det aktiva brandförsvaret har mött upp till årsmötet, och vi hoppas, att det både praktiskt och ifråga om föredrag och diskussioner skall ge ett utbyte, som är väl värt resans mödor. Jag vänder mig särskilt till stadens representanter, dess drätseldirektör, stadsfullmäktiges ordförande och vice ordförande, och vidare är jag mycket glad, att riksbrandinspektör Axelsson har velat komma hit efter en besvärlig resa. Jag hälsar även rektor Molin, som vi räkna som en av våra trogna vänner. Jag hälsar också Brandskyddsföreningen, som representeras av kapten Götherström, ävensom representanterna för Brandredskapsföreningen och vill uttrycka vårt stora tack för den verkliga möda, som nedlagts på den magnifika utställning av brandredskap och brandattiraljer, som förevisats här utanför och inne i lokaliteterna. Det är första gången, som det här gamla slottet rymmer så mycket av moderna apparater, men det har varit vår strävan, att detta Nyköpings Hus skall leva med i dagens liv, och det är en glädje, att här finnes utrymme för det nya i tiden. Vi tacka som sagt Brandredskapsföreningen för att utställningen blivit så representativ, som den är. Jag hälsar också pressens representanter. Vi ha här förmånen att ha mycket god kontakt med pressen, och det ligger i sakens natur, att ett möte som detta är

av stor betydelse ur propagandasynpunkt. Tyvärr finns det ännu en hel del kretsar, där betydelsen av ett effektivt brandförsvar icke är alldeles klar, och ett möte som detta bör vara ägnat att väcka förståelse och eftertanke på sådana håll. Detta gäller både stad och land, både jordbruk och industri. Överallt finner man bygder, där man önskar, att man kommit längre, och vi hoppas, att mötet skall bidra härtill.

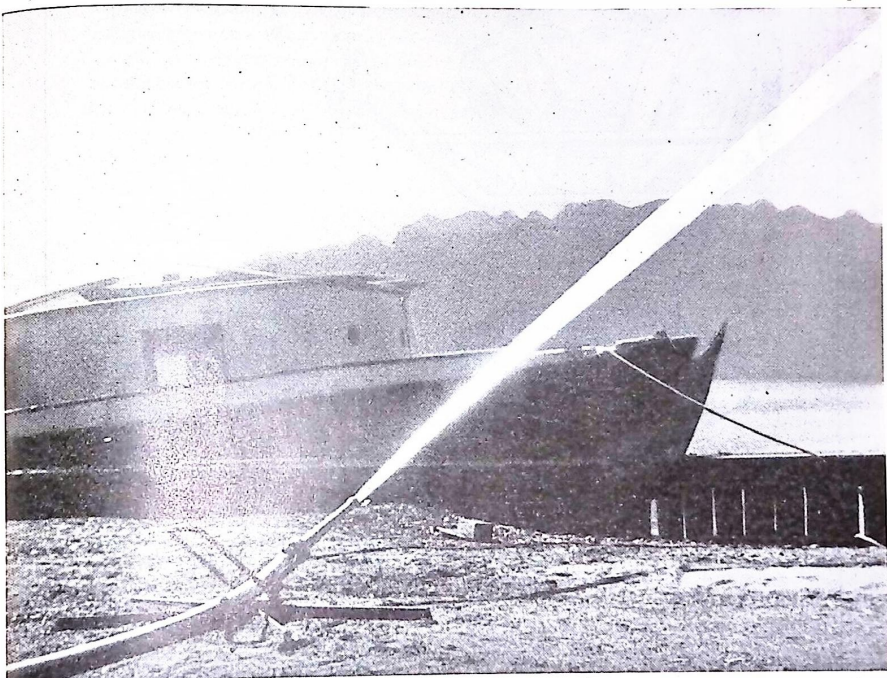
För oss alla inom Södermanlands läns Brandkårsförbund är det en stor glädje, att årsmötet denna gång förlagts till vår bygd och vår stad, måhända framför allt därför, att dessa är oss kära, och vi är glada åt att få visa något av dem för våra vänner landet runt. Vi har mötts i en stad, som haft ovanligt bistra erfarenheter av vad elden betyder, när den inte kan bemästras på ett sakkunnigt och effektivt sätt. Det är icke mycket som finns kvar av den stad, som våra äldsta förfäder grundade. Dessa erfarenheter är kanske en av anledningarna till att staden på senare tid väl värdat sitt brandväsen. Det är i år 50 år sedan en fast brandkår grundades i staden, och det är alltså ett jubileumsår staden nu firar genom att inbjuda sakkunskapen att bese vår brandstation, som vi äro glada över, en glädje som jag tror att de sakkunniga i dag delat vid sin genomgång av brandstationen.

Vi ha kallat till möte i denna sal, hertig Karls gamla audienssal, den sal, som under hans tid som hertig här var medelpunkten. Han styrde här länge och väl såsom hertig av Södermanland, Närke och Västmanland och vistades här även såsom konung. Han har varit en landsfader för dessa bygder i ordets bästa bemärkelse, och när vi samlats till rådslag här i hans gamla sal, synes det oss vara en borgen för att vad som här avhandlats och kommer att avhandlas skall vara till gagn för land och stad. Det är en erfarenhet vi gjort: att vilja få med något av den gamla stämningen från gångna sekler, när vi samlas här i Kungssalen, och vi hoppas att alla skall bli delaktiga av denna stämning och förening av nytt och tradition, som gör att man minnes de tillfällen, man varit här i gott lag, och därur hämtar styrka till fortsatt arbete var och en på sitt håll.

I dag ha vi att se vårt brandförsvar såsom ett led i det allmänna samhällsbyggandet, och i dagens läge är detta något på både gott och ont. Ont så tillvida, att vi härvidlag få underordna oss den allmänna ekonomiska planbushållningen och att synpunkter, som vi finna livsviktiga, få träda tillbaka på ett sätt, som vi tro är av ondo. Detta gäller måhända framför allt byggandet av brandstationer och anläggandet av branddammar. Vattenförsörjningen på vår landsbygd är otillfredsställande, och tyvärr är vi ännu långt från det mål, vi satt oss före. På gott är det så, att vi tro oss kunna glädja oss åt en allmer ökad insikt om betydelsen av vår verksamhet såsom ett led i samhällsbyggandet. Alltså att det försvar, som vi här arbetat för, är något som måste följa med och utvecklas i takt med samhällets utveckling. Särskilt i våra dagar, då det växer upp industrier överallt på landsbygden, kommer brandförsvaret att vara av betydelse, inte bara för de gamla städerna utan även för varje bygd, som ur dessa industrier hämtar sitt arbete och sina skattekronor. Därmed följer, att vi ha att glädja oss åt en resonansbotten för vårt arbete på ett sätt, som är annorlunda än jag minnes från den tid, jag började

HALDKANONEN

den lätta vattenkanonen

effektiv vid storbränder inom

**BRÄDGÅRDAR — HAMNOMRÅDEN
INDUSTRIANLÄGGNINGAR**

Begär demonstration och offert

ALLT FÖR BRANDSKYDDET HOS

D. HALD & Co AB

SKEPPSBRON 36 STOCKHOLM

TEL. 23 29 60 (VÄXEL)

BODENS BRANDKÅR

använder **WI-BE** stegen

Bodens Brandkår har monterat en WI-BE-stege typ GGF-22 på en av sina senaste brandbilar. Stegen är en helsvetsad stålrörsstege med en max. höjd av 22 m. Godkänd av Kungl. Arbetarskyddsstyrelsen.

För brandkårsbruk ha vi även ett flertal andra stegtyper, av vilka vi speciellt vilja framhålla våra skarvstegar av lättmetall. — Begär offert.

AB WIKSTRAND & BERG · MORA · TEL. 480

i denna verksambet. Denna resonansbotten är av utomordentlig betydelse och något, som vi bör taga vara på, därför att om brandförsvaret skall bli, vad det bör bli, får det icke vara en angelägenhet för en exklusiv krets av yrkesmän, utan skall det betraktas såsom en allmän medborgerlig skyldighet. Det är något som särskilt frambällits på grund av civilförsvarets krav, och tack vare detta ha vi kännedom om de elementäraste grunderna om eld och eldsläckning. Men det bör ingå i medvetandet, att även under civila förhållanden är en eldsolycka också en bygdeolycka, som var och en bör hjälpa till att bemästra efter kraft och förmåga. Om vi skall få den verkliga kraften i vårt brandförsvaret, måste vi hålla i sikte att söka få med så många som möjligt och få allmänheten positivt inriktad, och detta leder till att man under övningar och på annat sätt bör försöka få allmänheten intresserad. Det gäller också att koppla in våra frivilliga försvarsorganisationer mot den röda banen. Samövningar, som vi lagt in i utflyktsdagens program, bedrivs väl överallt, men kanske särskilt i detta län. Dessa samövningar mellan olika kårer är av oerhörd betydelse för att kunna bemästra, vad vi kalla katastrofbränder. Man har ju klart för sig att om det skulle hända något verkligt allvarligt, kan man inte vara sig själv nog, utan då måste man få hjälp av goda grannar och kolleger. Men därför behövs det samövningar. Det är inte detsamma att vara perfekt i att släcka en balmstick i hemsöcken som att kämpa mot en brand i en industri eller en brand i en större stad. Därför ha vi trott att det skulle intressera mötesdeltagarna att se, hur vi bedriva en sådan samövning, och vi hoppas, att det skall ge ett intryck av, vad jag här sökt frambälla: samöva sins emellan, intressera de frivilliga försvarsorganisationerna att vi behöva göra något, så att allmänheten förstår, att det finns folk, som offrar tid och krafter på detta, och att vi så småningom kunna locka till exempel i bygder, där man ännu icke har kommit så långt i detta arbete.

J a mina berrar, jag skall inte längre upptaga tiden utan detta har bara varit några allmänna reflektioner, som jag velat framföra inför detta sakkunniga auditorium, och jag hoppas, att de skall ha sin särskilda plats, när vi möts just här. Med dessa ord ber jag att få hälsa alla mötesdeltagare välkomna i detta gemensamma och officiella möte.

BRANDBILAR — AMBULANSER

och SPECIALFORDON för BRANDKÄRER byggas vid vår karosseriverkstad i önskat utförande.

Försäljning av alla slags förekommande brandredskap. Tillverkning av: Slangväskor, slanglådor och vattentankar m. m.

(Begär offert!)

BRANDSKYDDSTEKNISKA BYRÅN, KALMAR

Ulfeldsgatan 16

Tel. 129 76 - verkst. 161 76

Nyköpingsmötet en fullträff

Landshövding Hammarskjöld kunde den 14 juni med största tillfredsställelse öppna Riksförbundets årsmöte 1951. Över 200 mötesdeltagare hade då samlats i ordförandens residensstad i det vackra Södermanland. Förbundsdirektör A. Hegen hade — trots stora svårigheter — lyckats ordna den icke oväsentliga inkvarteringen på ett för alla förnämligt sätt, och då härtill vädret var strålande, förhandlingarna givande, brandmaterielutställningen förnämlig och utflyktsresan både lärorik och synnerligen intressant, är det uppenbart, att Nyköpingsmötet blev en fullträff.

För att följa programmets uppställning så inleddes årsmötet den 14 juni med en

Brandredskapsutställning i toppklass.

Det har blivit en tradition, att brandredskapsfirmorna visa upp sina nyheter på brandmaterielområdet vid Riksförbundets årsmöten. Men den utställning, som den nybildade Svenska Brandredskapsföreningen i år anordnat, överglänste alla tidigare utställningar. Så hade man också förmånen att få anordna utställningen i en så förnämlig lokal som Gästabudssalen på Nyköpingshus. Och vad som inte rymdes där, d. v. s. brandbilar, motorsprutor och stegar, hade placerats på gården framför utställningslokalen med Kungstornet som effektfull bakgrund.

Utställningen tilldrog sig mycket stort intresse, inte bara från brandmännens sida, utan

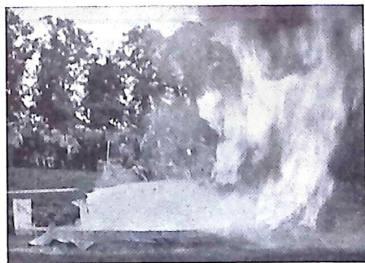

Bild 1.

Från demonstrationen av oljesläckning med dimstrålrör.

även från många intresserade Nyköpingsbor, vilka i stor utsträckning passade på att bese den. Det var f. ö. i än högre grad fallet, när Brandredskapsföreningen senare på dagen vid en imponerande demonstration lät de olika utställarna praktiskt visa, vad de ha att bjuda på i fråga om modern brandmateriel och dess användningsmöjligheter.

Nyköpings stads värdskap.

Samtidigt som brandmaterielutställningen pågick, höll centralstyrelsen sammanträde.

Bild 2.

Ordföranden välkomnar kapten E. Gillner med brandchef K. O. Pettersson som åskådare.

Omedelbart därefter var det samling vid Nyköpings nya brandstation, där brandstyrelsens vice ordförande, ingenjör W. Granqvist, hälsade deltagarna välkomna, och underströk, att staden med största tillfredsställelse nu ser sin nya brandstation helt färdigställd. Och med berättigad stolthet kunde man förevisa en brandstation, som fått en synnerligen praktisk

Bild 3 och 4.

Nyköpings nya brandstation diskuteras mellan (fr. v.) direktör A:son Moberg, kapten Mohlin, brandchef Rosencrantz, v. brandchef Nilsson, 1:e byråsekreterare Holmberg, v. brandchef Örtb och brandmästare Sommar.

FRISKLUFTHÅSKEN

har många fördelar

Bicapa friskluftsmask kan med fördel ersätta koloxid- och syrgasmasker. Bäraren av friskluftsmasken tillföres andningsduglig luft genom en armerad luftslang, vars fria ände placeras i friska luften.

Friskluftsmasken fordrar ingen eller mycket liten övning för bäraren.

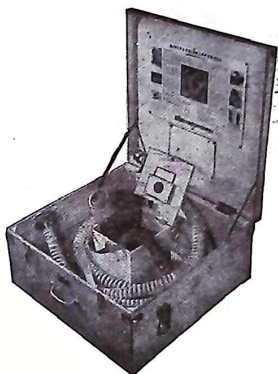
Friskluftsmasken bar praktiskt taget inga detaljer som förbrukas och är därför billig i användning.

Friskluftsmasken är lätt att bära och hindrar ej arbetet.

Slanglängder upp till 25 meter kan användas utan att andningsmoiståndet blir för stort.

Friskluftsmasken är förvarad i en ny, praktiskt inredd förvaringskoffert och är alltid färdig att tagas i bruk.

Ni får veta mer om friskluftsmasken genom att rekvidrera vårt nya specialprospekt.

BICAPA
STOCKHOLM

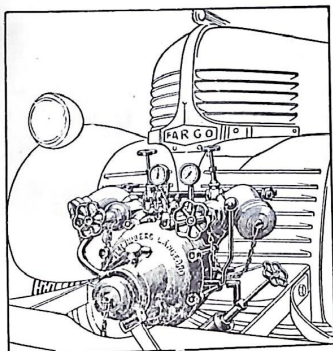
BIRGER CARLSON & Co AB

Kaptensgatan 6

STOCKHOLM

Tel. 67 91 30 (växel)

FRONTPUMPAR

för upp till 2000 m/lit.
vid 9 kg/cm²

Med avgasevakuering,
oljekylning och synkr.
koppling till motorn.

Kort leveranstid.

Wilh. Rubergs Fabriks-Aktiebolag

L Å N G E B R O

Tel. Kristianstad 101 74 och 101 78

REDDAWAY

brandslangor *-i kamp mot elden världen runt*

Invändigt gummade brandslangor röna en för varje år allt större efterfrågan. Decenniers rika erfarenhet ligger bakom vår tillverkning av denna specialitet. Fråga efter våra

diagonalvävda & gummade lanneslangor

vilka fylla de största anspråk på slitstyrka och hållfasthet mot tryck.

REDDAWAY'S produktion av brandslangor enbart under krigsåren överskred

17.000.000 meter

F. REDDAWAY & Co., LIMITED
MANCHESTER — LONDON

Filial för Sverige

Aktiebolaget

F. REDDAWAY & Co.

Stockholm

Birger Jarls gatan 23

tel. 10 26 67, 21 35 03, telegr.: Reddaway

och trevlig utformning. Nyköpings stad är verkligen att gratulera. Och det må vara förlåtet att många av mötesdeltagarna lämnade stationen med en ful känsla av avund!

Och så var det dags för det gästbud i form av lunch, som Nyköpings stad inbjudit alla mötesdeltagarna till. Den avåts i Tennishallen under bästa stämning. Stadsfullmäktiges ordförande G. Liljegren hälsade gästerna välkomna, och landshövding A. E. Rodhe framförde ett tack till staden för den visade gästfriheten. Det var naturligt att till detta tack fogades en lyckönskan till den lösning av brandförsvaret i staden, som den nya brandstationen givit grund.

Årsmötet.

Omedelbart efter lunchen samlades deltagarna till förbundets enskilda årsmöte under ordförandeskap av landshövding Hammarskjöld. Sedan verksamhets- och revisionsberättelserna godkänts och ansvarsfrihet beviljats, skedde val av styrelse. Till nya suppleanter utsågos direktörerna W. Almkvist och S. Fryklund i st. f.

Bild 5.

Landshövdingarna Hammarskjöld och Rodhe (delvis skymd) samt förbundsledare Hegen vid presidiebordet.

direktör N. Almér och kapten F. W. Kylberg, som undanbett sig återval. I övrigt skedde omval över hela linjen.

Medlemsavgiften fastställdes till 12: — kr/år för brandkår och brandkårsavdelning samt 8: — kr/år för personlig medlem.

(Protokoll från årsmötet inflyter senare i tidskriften.)

Kommunala förtroendemän,

representerande brandstyrelser i skilda delar av landet, hade även i år samlats till Riksförbundets årsmöte. Men en nyhet var, att särskild tid reserverats för ett internt sammanträde för dem. Under ordförandeskap av brandstyrelsens ordförande i Mölndal, A. Melander, diskuteras främst, vad som är att göra för att kraftigt öka byggnadskvoten för brandförsvaret. Frågan fördes f. ö. på tal även vid årsmötet, varvid herr Melander framhöll, att därest ett starkt brandförsvaret skall kunna utbyggas i tillbörlig takt, måste myndigheterna påverkas, så att ökade utrymmen i byggnadskvoten för främst brandstationer och branddammar erhålls.

Landshövding Hammarskjöld framhöll i avslutning härtil, att förbundet ser mycket allvarligt på dessa frågor, och på allt sätt söker verka i den angivna riktningen. Förbundet har därvid inrikesministerns fulla stöd, men på grund av den avvägning, som måste ske, är det just nu icke mycket att göra. Landshövding Hammarskjöld ansåg dock, att det finns anledning hoppas att läget skall klarna, sedan den nya kommunindelningen väl är genomförd.

Gemensamt officiellt möte.

Årsmötets officiella del, som hölls tillsammans med Svenska Brandbefälsförbundet, Landsbygdens Brandbefälsförbund och Södermanlands läns Brandkårsförbund, öppnades av landshövding Hammarskjöld, som därvid höll det på annan plats i tidskriften återgivna hälsningsanförandet. Han föredrog även telegrafiska hälsningar, som ingått från Finlands Brandvaermsförbund och från brandchefen Povl Vinding, Köpenhamn.

De obligatoriska föredragen vid årsmötet hölls av brandchef H. Hällebrand, som talade om "Släckning av slottsbyggnader och andra höghus på landsbygden", samt av brandchef A. Bergdahl och 1:e brandkapten B. Hildebrand, vilka gemensamt behandlade ämnet "Dimsläckning, redogörelse för försök och prov". Båda ämnena tilldrog sig stort intresse och föranlede diskussioner. (Föredragen inflyta i tidskriften.) Direktör H. A. son Moberg, som i sitt diskussionsinlägg beträffande dimsläckning varnade för att investera allt för mycket pengar i dimsläckningsmateriel, innan alla grundförutsättningar klarlagts, fann de framdragna problemen i samband med dim-

släckningsmaterielen vara ett skolexempel på, hur verkligt angeläget det är, att vi få till stånd en brandteknisk forskning i landet.

Otvungen stämning vid middagen.

På kvällen bänkade sig de c:a 200 mötesdeltagarna och inbjudna gäster i Stora Hotellets festsal. Landshövding Hammarskjöld välkomnade gästerna och vände sig därvid särskilt till Nyköpings stads representanter. Ett särskilt tack riktade ordföranden till de representanter för kommuner och brandkårer, som innan kommunsammanslagningen genomförts, nu för sista gången voro närvarande som självständiga representanter, och hyllade dem som varit med om att bygga upp brandförsvaret i kommunerna. Han framhöll, att deras erfarenhet och entusiasm är av största värde då det gäller att bygga upp storkommunernas brandförsvaret, och uppmanade dem att lojalt medverka i detta arbete.

Det var så dags för brandchef E. Oterdahl att ägna Nyköping och Södermanland följande improviserade, versificerade hyllning (nedskrivet under middagen på placeringskort!):

Nyköping! Du är en stad som blommar i sommarens reubet.

Du stad, som har minnen vi känt, sen pojkar vi gingo i skolan.

Nu har Du fångat oss helt, när Du gav oss det bästa Du äger,

när Du tar mot i Ditt sköf' denna skara av bortskämda karlar.

Blommar Du gör denna dag och Du ger oss av färger och skönbet.

Fruktråden stå i sitt flor, jag har sett huru smultonen blomma.

Hammarskjöld, hövdingen Din, älskvärd som alltid han skådas,

ler och tar mot oss som barn i en stor och kärlig familj.

Leendets land är Du här, ack Sörmland Du bästa bland länder,

ger i Ditt fullaste blom all skönbet Du äger att giva. Vi tacka Dig för vad Du gav, men ack vi bara fått

*taga,
bara gått fram till ett bord,
som dukats med känsla och sinne.*

"Nyköpings gästabud", ja, det är det, som vi njutit tillfullo.

Vi hoppas det ej drar med sig att få svälta i källaren kalla.

Ack nej, vi vet, att Ni vill, att vi återkomma med livet.

Låt oss nu tacka för allt, vad som givits oss här till att älska.

Leendets land, tag vårt tack, vi ge det med vördnad och kärlek.

Det behöves knappast nämnas att skalden hyllades varmt.

Av talen i övrigt skall här endast nämnas, att landshövding Rodhe framträdde som damernas riddare och höll talet för den frånvarande kvinnan. I talet flätade han in följande aktuella historia: — Det var brand i ett höghus. En brandman, som just burit en kvinna ned för en stege, tittar på henne då han nått marken och säger: Hör nu, har jag inte burit ner Er en gång förut? — Jo, men jag gick upp igen för att ta på mig lite mer kläder!

Sedan chefredaktör Lindelöw framfört gästernas tack följde ett trevligt samkväm.

Slottsbesök och storövning.

I strålade väder för mötesdeltagarna nästa dag i bussar och bilar från Nyköping genom Södermanlands vackra nejder närmast till det gamla, ståtliga Ericssbergs slott. Friherre och friherrinnan Bonde tog älskvärt emot och tjänstgjorde själva som ciceroner vid rundvandringen genom det gamla, nu helt nyrenoverade slottet. Dessutom fick man se de imponerande parkanläggningarna och en del av ekonomibyggnaderna, som allt tilldrog sig det största intresse. Det var en mycket uppskattad programpunkt.

Efter lunch — som intogs av en grupp på Stavsjö och en grupp på Djulö värds hus — samlades deltagarna vid Forssjö bruk, där en stort upplagd samövning under medverkan av 7 brandkårer, hemvärnet, Röda korset och lotterna ägde rum. Övningen, som var upplagd av leddes av brandchef M. Ejdervik, fick ett mycket realistiskt och instruktivt förlopp och gav säkerligen impulser åt många av mötesdeltagarna att ordna liknade samövningar i hemorten. (Brandchef Ejdervik lämnar i ett kommande nummer redovisning för övningen.)

Sedan den stora branden nedkämpats och kritik hållits inbjöd friherre Bonde alla mötesdeltagarna till samling på Ekbacken, där friherrinnan tillsammans med övriga lottor dukat dignande kaffebord för alla mötesdeltagarna och den i övningen deltagande personalen. Se det var en strålände avslutning på ett i allo lyckat årsmöte.

Något om riskerna vid svetsning på oljefat och oljecisterner

Av sprängämnesinspektören, civilingenjör Alfred Billberg

Vid svetsning på oljefat och oljecisterner inträffar det varje år åtskilliga explosioner och eldsolyckor. Vid utredning av olycksorsakerna visar det sig i regel — i den mån bestämda uppgifter stå att erhålla — att gällande säkerhetsanvisningar icke blivit följda eller att vederbörande på ett eller annat sätt burit sig oskickligt åt.

De risker, som kunna uppstå vid sådana arbeten, som det här är fråga om, äro till sin natur fullt klarlagda och man kan i de allra flesta fall utföra arbetet med tillfredsställande säkerhet och praktiskt taget utan risk bara man vet hur man skall bära sig åt i varje särskilt fall med hänsyn till föreliggande omständigheter. Sprängämnesinspektionen blir ofta tillfrågad och lämnar då så detaljerade anvisningar som möjligt, men åtminstone vid större eller mera invecklade arbeten brukar Inspektionen också föreslå eller t. o. m. föreskriva att arbetet skall utföras under överinseende av vederbörande branchchef eller den han förordnar — detta bl. a. för att skapa garantier för att de lämnade anvisningarna bliva rätt uppfattade och verkligen efterföljda. Det är emellertid under sådana förhållanden givetvis av största betydelse att brandkårens personal, speciellt i befälsställning, är väl förtrogen med ifrågavarande riskers natur och den verkliga innebörden av säkerhetsbestämmelserna. Eftersom det saknas sammanfattande litteratur beträffande denna sak, så bör en sammanfattning kunna vara av värde för denna tidskrifts läsare.

Svenska Brandbefälsförbundets och Landsbyggnads Brandbefälsförbundets årsmöten

fortsatte under nästa dag. Den viktigaste frågan på föredragningslistorna var den, om de båda förbunden skulle upplösas och nyorganiseras i ett enhetligt nytt förbund. Efter segslitna diskussioner föll emellertid frågan, varför vi även i fortsättningen få räkna med att ha tvenne befälsförbund. (Mera härom på annan plats i detta nummer.)

Red.

Antändnings- och explosionsorsakerna hos olika oljor och vätskor.

I den mån att flytande ämne är brännbart, kan det antändas genom låga eller uppvärmning, men antändbarheten är som bekant mycket olika. De flesta flyktiga ämnen, t. ex. eter, bensin och sprit avge ju så mycket brännbara ångor redan vid vanlig temperatur från ytan, att atmosfären omedelbart antändes av en låga eller gnista. Andra ämnen t. ex. fotogen och eldningsolja, måste först uppvärmas för att brännbar atmosfär skall kunna uppstå ovan ytan. Den lägsta temperatur vid vilken brännbar atmosfär bildas av ett flytande brännbart ämne benämnes *flampunkt*, se tabell 1, och approximativt kan man därför säga, att i den mån temperaturen överstiger ämnets ifråga flampunkt, så föreligger antändningsrisk från låga eller gnista. Emellertid kan även antändning inträffa vid lägre temperatur än ämnets flampunkt om nämligen antändningen sker genom lokal uppvärmning av den brännbara oljan eller vätskan t. ex. genom en brinnande trassel-sudd, som verkar som veke eller av "svetsloppor". Sistnämnda risk föreligger särskilt om oljan eller vätskan är utbredd i förhållandevis tunt skickt. Det är därför mycket viktigt vid utförande av svetsningsarbeten, särskilt i maskinrum och dylikt, där allting är mer eller mindre oljigt, att man ser till att svetsloppor inte kunna hamna på några platser, som icke äro ordentligt rengjorda. I många fall, t. ex. i fartygs maskinrum, kan det vara mycket svårt att åstadkomma tillräcklig rengöring och i sådana fall rekommenderas att täcka farliga ytor med *asbestfyll* eller i brist härpå med *våta säckar*.

Tabell 1. Flampunkttabell.

Ämne	FP ° C	Klass
Etyleter	— 40	I
Kolsvavla	— 20	I
Metylacetat	— 13	I
Bensol	— 8	I
Etylacetat	— 2	I
Ättiketer	— 2	I
Aceton	0	—

Bensin	— 30	I
Lättbentyl	— 30	I
Metylalkohol	+ 6	—
Toluol	7	I
Etylalkohol	12	—
Sprit (94 %-ig)	18	—
Tungbensin	21—40	I o. II
Xylol	23	II
Dilutin, Varnolen	ca 35	II
Butylacetat	25	—
Butanol	34	—
Terpentinolja	32	II
Fotogen	35—55	II
Brännolja (solarolja)	54—170	—

Tabell 2. Termisk tändpunkt.

Kolsvavla	170—180°
Terpentin	270—290°
Oljor för förbränningsmotorer	335—407°
Eter	345°
Transformatorolja	350°
Paraffinolja	370°
Spindelolja	370°
Bomolja	378°
Fotogen	380°
Maskinolja	380°
Dieseloljor	380—392°
Linolja, rå	383°
Glycerin	390°
Linolja, kokt	397°
Ängylinderolja	405—430°
Kompressorolja	410°
Bensin	415°
Tran	422°
Rovolja	435°
Butylacetat	443°
Amylacetat	465°
Metylalkohol	498°
Xylol	500°
Etylalkohol	500°
Etylacetat	510°
Bensol	520°
Anilin	530°
Aceton	570°
Tjälolja (stenkol)	580°

Antändning av brännbara oljor och vätskor kan icke blott ske genom låga eller gnista utan även genom uppvärmning till viss temperatur, den s. k. *termiska tändpunkten*, vid vilken självantändning inträffar. Så kan det t. ex. vid svetsning utanpå en oljecistern uppstå självantändning av oljehinnan på andra sidan cisternplåten till följd av uppvärmningen. Det är mycket viktigt att känna till att denna självantändningstemperatur, den termiska tändpunkten, ligger mycket lägre än man i allmänhet föreställer sig, se tab. 2. Av denna framgår att bensin, fotogen och eldningsolja självantända vid temperaturer, som ligga långt under de temperaturer då något ljusfenomen kan iakttagas. Järn blir t. ex. icke rödvarmt förrän

vid 600 à 700° under det att den termiska tändpunkten för t. ex. eldningsolja ligger vid 375°. På grund av att den termiska tändpunkten ligger så lågt, kommer självantändningsrisk att föreligga på ganska stora avstånd ifrån svetsstället på grund av att plåten leder värmen ut till omgivningen och följaktligen måste man se till att plåten på en betydande omkrets från svetsstället är absolut fri från brännbar olja för att inte antändning skall riskeras. Helst bör givetvis fullständig rengöring från oljeskitt äga rum, men detta är icke alltid genomförligt. Det gäller då i varje fall att icke taga till för litet rengjort område.

Explosionsriskerna.

Vid antändning av karburerad atmosfär i fria luften uppstår ju vanligen endast en mer eller mindre kraftig puff, men i ett slutet kärl kan det bli fråga om synnerligen kraftiga explosioner. Explosionsriskerna i dylika fall bero dels på oljans eller vätskans flampunkt, dels på den rådande temperaturen, eller rättare sagt temperaturen i kärlet. Om temperaturen i kärlet är avsevärt lägre än ifrågasvarande oljas eller vätskas flampunkt är blandningen av brännbar ånga och luft i atmosfären ovanför ytan för mager, varför ingen antändning kan ske, så t. ex. är ett kärl delvis fyllt med bensin icke antändbart eller explosivt under ca —30° och ett spritfat under ca 0°. Mellan ca —30° och 0° är bensinfatet däremot antändbart och explosivt, atmosfären är, som man säger, karburerad, men över 0° blir atmosfären för fet och antändning kan icke åstadkommas, dock förutsatt att temperaturen ifråga varit rådande viss tid, så att atmosfären hunnit bli mättad med bensinånga. Avdunstningen av bensinen och ångans fördelning — diffusion — i atmosfären ovanför ytan tager nämligen avsevärd tid. Med hänsyn härtill skall man aldrig utgå ifrån att ett kärl är ofarligt på grund av att atmosfären vid rådande temperatur bedöms vara överkarburerad, det är endast de låga temperaturerna då blandningen är för mager, som kunna betraktas som säkra.

I detta sammanhang må påpekas att fotogen ibland medfört olyckor på grund av felbedömning av dess farlighetsgrad. Fotogen har i regel en flampunkt av minst +35°, vilket innebär att fotogen och fotogenfat böra vara riskfria vid normala temperaturer. Sommartid föreligger emellertid påtagligen viss risk, nämligen om fotogenfatet uppvärms till ca 30° à

35° (beroende på fotogensorten), när karburerad atmosfär då bildas. Förr i tiden hade fotogen högre flampunkt, varför folk i allmänhet, speciellt på landsbygden, ofta utgår ifrån att fotogenen är ofarligare än den numer ofta i allmänhet är, speciellt traktorfotogen har ofta så låg flampunkt som 35°. På grund av brand- och explosionsriskerna har oljebolag frivilligt förbundit sig att icke saluföra traktorfotogen med lägre flampunkt än den nyssnämnda.

Svetsning på fat.

För svetsning på fat, som innehållit brännbara oljor eller vätskor har Riksförsäkringsanstalten utfärdat nedanstående anvisningar.

Svetsning på cisterner.

När det gäller svetsning på cisterner ställer sig förhållandena i praktiken något olika om det gäller cisterner, som äro avsedda för eldfarliga oljor av 1. klass t. ex. bensin och därmed jämförliga eldfarliga vätskor t. ex. sprit resp. när det gäller mindre explosionsfarliga oljor eller vätskor, fotogen, eldningsolja och liknande.

Cisterner avsedda för eldfarlig olja av 1. klass och liknande.

Cisterner av den första gruppen måste alltid tömmas om svetsning eller annan värmebehandling skall äga rum. Vidare måste cisternen tillhörande denna grupp fullständigt befrias från de sista resterna av eldfarlig olja eller vätska samt avluftas, så att atmosfären icke blott är obrännbar utan även icke giftig.

När det gäller eldfarliga oljor av 1. klass måste man i regel tillgripa vattenånga för att driva ut de sista resterna av de eldfarliga ångorna. Särskilt om cisternen är rostig invändigt fordras det ganska lång ångningstid, ibland flera timmar, enär särskilt bensin brukar kunna sitta synnerligen hårt fast vid rosten. Efter det att en dylik cistern utångats och vattenången i sin tur utvädrats skall gasprov tagas vid cisternens botten och certifikat utfärdas av behörig kontrollant att cisternen ifråga är fri från såväl brännbar som giftig atmosfär. Dylik analys utföres i regel med elektrisk gasanalysator vilken ett gasprov uppsuges och förbrännes katalytiskt över en platinatråd i den mån brännbar ånga finnes i atmosfären.

Därest det endast är fråga om mycket obetydligt läckage eller i övrigt mycket obetydligt och kortvarig svetsningsoperation utanpå, kan man medgiva svetsning på en cistern för eld-

farlig olja av 1. klass och liknande utan att utånga densamma genom att fylla densamma med vatten och företaga svetsningen på en nivå, som ligger under vattenytan inuti cisternen.

Cisterner för oljor med högre flampunkt än 1. klass (21°).

Även vid svetsningsarbeten och andra uppvärmningar av dylika cisterner bör man helst tömma desamma och verkställa utångning. Emellertid ställer det sig, särskilt vid cisterner för eldningsolja och liknande bränslecisterner, ofta mycket svårt att anskaffa ånga och det finnes då följande utvägar att välja på.

a) Cisternen tömmas och rengöres invändigt genom spolning med kokhett vatten, eventuellt spolning och torkning med fotogen. I den mån svetsning endast skall ske på begränsad yta eller ytor kan det vara till fyllest att grundligt rengöra cisternens insida på minst 1 à 2 meters avstånd runt svetsstället.

b) Om svetsningsarbete endast skall utföras utifrån kan man efter tömning av cisternen antingen fylla den med vatten, vilken dock endast går bra vid mycket kortvarig svetsning, eller också fylla den med inert gas, kvävgas eller kolsyra. Den sistnämnda är billigast och lättast tillgänglig. Det kan härvid vara bra att veta att atmosfären blir obrännbar redan då kolsyrehalten i densamma överstiger 30 %. Ett bra sätt är att införa fast kolsyreis, som får förgasas. Man kan då hela tiden iakttaga att det fortfarande är gasutveckling genom att observera hur kolsyrebiten minskas. Man bör beräkna 0,6 kg. kolsyra per m³ volym. Arbete inuti cistern, som fylles med kolsyra, får icke äga rum, enär kolsyran är kvävande (churu icke giftig).

c) Man kan företaga svetsning utanpå en oljefyllt cistern, om det endast gäller mindre omfattning, varvid dock måste iakttagas att cisternplåten icke får bli uppvärmd över oljans flampunkt i nivå med oljeytan inuti cisternen, ty då bildas det nämligen brännbar atmosfär ovanför oljeytan. (Ännu farligare är givetvis om den termiska tändpunkten skulle uppnås, ty då inträder självantändning). Vid svetsning under oljeytan bör svetsaren vara iklädd asbestförkläde och ansiktsskydd, enär det kan inträffa att han råkar bränna igenom plåten, varvid han kan bli översköld av en brinnande oljestråle. Detta är särskilt riskabelt om svetsningen sker långt under nivån inuti cisternen, så att oljans statiska tryck blir stort när den sprutar ut ur hålet.

Släckning av slottsbyggnader och andra höghus på landsbygden*

Av brandchef H. Hällebrand

Då vi brandmän rycka ut för att bekämpa den röde hanen, måste vi alltid ha klart för oss, att det icke är en död motståndare vi gå att möta. Tvärtom uppträder han med sprakande liv i olika skepnader, ena gången kastande sina flammor högt upp mot skyn för att en annan gång dölja sina rörelser bakom mer eller mindre ogenomträngliga rökridåer och farliga gaser. Kommer man för nära lågorna blir man bränd och tränger man utan vidare in i röken uppslukas man snart av densamma och går mer eller mindre okända öden till mötes.

Innan vi fått vår motståndare under kontroll är läget rörligt och kan skifta avsevärt från minut till minut i för oss kanske katastrofartad riktning. Ena gången kanske vår motståndare skickar ut en arm, som försöker fånga oss i en motti, för att en annan gång bjuda på särskilda överraskningar i form av explosioner.

Då vi gå till kamp mot denne vår motståndare fordras, att all vår uppmärksamhet är på hjälpspann och att våra åtgärder och rörelser avpassas efter vår motståndares uppträdande med ett intensivt utnyttjande av de blottor, han erbjuder, samtidigt som vi alltid måste vara beredda på obehagliga överraskningar.

Brandsyn — orientering.

Då jag vid detta tillfälle har fått den stora äran att inför en så talrik och sakkunnig församling av svenskt brandbefäl och andra för brandskyddet intresserade tala över ämnet "Släckning av slottsbyggnader och andra höghus på landsbygden" kan jag inte underlåta att först framhålla och understryka satsen, att det bästa brandförsvaret är, att det inte brinner alls. Jag är härmed inne på frågan om det förebyggande brandskyddet och här har som bekant brandbefälet en viktig mission att fylla. För dessa brandsynförrättare på landsbygden vill jag särskilt framhålla, att en släckning av slottsbyggnader och liknande höghus över huvud taget inte kan göras ändamålsenlig med mindre man är väl orienterad om byggnaden i

fråga. Jag menar med andra ord, att samtidigt som vi gör vår brandsyn, passa då på tillfället och skaffa Eder en allmän överblick av byggnaden och tag speciellt reda på, var finns trapporna, vart leda de och huru äro de beskaffade? Kan vidare byggnaden ur släckningssynpunkt indelas i sektioner och speciellt, är vinden avskild från byggnaden i övrigt medelst brandbotten?

Det är dock ej tillräckligt, att endast brandchefen äger kännedom om dessa förhållanden, utan även brandpersonalen bör orienteras helst genom någon övning på platsen. Det är vidare mycket lämpligt att då samövningar äger rum brandkärer emellan dessa just förläggas till fastigheter med stora värdeanhopningar eller där man räknar med särskilt besvärligt släckningsarbete. Ett synnerligen värdefullt stöd för släckningsledaren utgör till slut en på förhand uppgjord släckningsplan, som rätt använd hjälper till att skapa ordning och reda på brandplatsen.

Beträffande det förebyggande brandskyddet vill jag i detta sammanhang endast framhålla, att jag anser det nödvändigt att i de byggnader, som mitt föredrag berör, sotningen verkställs av yrkesutbildad skorstensfejare, då skorstenarna speciellt i gamla slott utgöra ett särskilt kapital för sig och tarva den allra största uppmärksamhet från skorstensfejarens sida.

Tankbilar även på landsbygden.

Innan jag går in på själva förfarings sättet vid släckningen vill jag först med några ord beröra utryckningsstyrkans utrustning och sammansättning, då jag anser att dessa frågor äro av avgörande betydelse för att uppnå ett gott släckningsresultat.

Förfogar en brandkår över endast en redskapsbil och en bogerbar motorspruta fördröjes utryckningen, enär man först måste invänta tillräcklig utryckningsstyrka och när man väl kommer fram till brandplatsen blir följden ofta den, att man måste åka därifrån för att hämta vatten. På så sätt gå ur släckningssynpunkt oftast de värdefullaste minuterna förlorade

* Föredrag vid Svenska Brandkärernas Riksförbunds årsmöte i Nyköping den 14 juni 1951.

utan att någonting alls egentligen händer på själva brandplatsen med undantag av, att elden sprider sig. Ett alarmerande av ett flertal brandkåre med enahanda utrustning är ur den synpunkten sett av ringa betydelse, utan då är man fastmer redan från början inställd på att taga upp kampen mot storbranden med dess större skadeverknigar.

För att emellertid redan vid starten vara i ett bättre utgångsläge arbetar vi i den landsända som jag är representant för, sedan ett flertal år på att utrusta brandkåre även med tankbilar. En sådan tankbil bör icke vara alltför stor och förses med fast pump och en tank om ungefär 1000 lit. samt plats för 4—5 man. Vid larm är avsikten att de första 4—5 brandmännen, som infinna sig vid brandstationen, omedelbart skola bemanna tankbilen och som en första stötgrupp begiva sig till brandplatsen. Någon oklarhet i fråga om befälsförhållandet får härvid ej vara rådande utan skall detta på förhand vara reglerat. Denna stötgrupps uppgift är att efter bedömning i varje särskilt fall antingen så att säga omedelbart och i ett sammanhang göra sig till herre över elden eller, då läget bedöms mindre gynnsamt, söka hålla elden inom vissa gränser, till dess kåren i övrigt kommit fram och är beredd att ingripa med sin tyngre materiel.

Jag ämnar i detta sammanhang inte gå in på några detaljer i fråga om den tekniska utrustningen. Jag vill därmed icke ha sagt att de sakna betydelse. Tvärtom, men då dessa frågor ofta behandlas såväl i vår fackpress som vid föredrag och praktiska demonstrationer anser jag det icke erforderligt att här kommentera dem. Jag skall i stället med några ord uppehålla mig vid personalen, som ingår i utryckningsstyrkan, då jag anser denna fråga, som mindre ofta eller sällan blir behandlad, dock vara minst lika viktig för att vi över huvud taget skola kunna utnyttja de resurser i fråga om personal och teknisk materiel, vi förfoga över.

Gruppindelning av största vikt.

Då själva släckningsarbetet tager sin början är det av största vikt, att personalen i utryckningsstyrkan är organiserad på ett för lösande av sin uppgift lämpligt sätt. Man skickar inte in den enskilde brandmannen i röken att lösa uppgifter, som är svåra eller omöjliga att överblicka, utan det är gruppen som utgör enheten och det är med grupperna vi slå oss fram till

målet. Hur mången brandchef har inte, efter att riktigt bedömt läget, fattat sitt beslut och givit sin order, stött på nästan oövertvinnliga svårigheter då detsamma skall utföras, beroende på en mindre lämplig organisation av utryckningsstyrkan.

Det är mycket svårare att vara befäl och släckningsledare för en utryckningsstyrka, som består av en samling om 20 man, än motsvarande styrka indelad i 4 à 6 grupper. Dessa grupper, arbetslag, arbetsgång eller vad man vill kalla dem för, skola vara väl sammansatta och sammansvetsade och med dem skall en ledare kunna handskas och tilldela uppgifter precis som en schackspelare flyttar pjäserna på schackbrädet. Jag anser att ju fastare denna grupporganisation är desto bättre, och jag kan nämna, att vid min kår bestå alltid grupperna av samma personal. Detta låter sig inte göra vid en borgarbrandkår eller frivillig brandkår på landsbygden, då man aldrig vet vilka som komma med vid utryckningen, men det finns framkomliga linjer även här.

Då det brinner i slottsbyggnader och andra höghus på landsbygden kallas som regel flera brandkårer till brandplatsen. Det är då av vikt att dessa kårer tilldelas uppgifter för sin verksamhet och om möjligt bör man härvid undvika att kårens personal och materiel blandas om varandra i liknande uppgifter, då detta försvårar överblicken och ledningen av det hela. Vid större eldsvådor måste man med alla medel söka undvika att vara en släckningsledare, som håller på att drunkna bland personal o. förträfflig materiel och där det hela urartar till det fria kriget, där visserligen den enskilde brandmannen utför berömvärda handlingar, men där det hela sker utan samordning och system.

Då dessa slott, större ålderdomshem, sanatorier, skolor, hotell och liknande byggnader brinna, ställs landsbygdens brandkårer inför delvis nya uppgifter. De äro vana att släcka skogsbränder, mindre boningshus och lantgårdar och de utföra härvid mången gång mycket berömvärda prestationer. Dessa bränder i mindre boningshus och lantgårdar ha ofta det gemensamt att man ser var det brinner och att man från marken som regel kan komma åt stora delar av brandhärden, varför släckningen till väsentlig del företages utifrån. Har man tillgång till vatten går givetvis en sådan släckning att genomföra, men man måste ha klart för sig, att denna metod icke är effektiv och att framför allt, när det gäller bostadshus, vattenskadorna bli stora.

Tager vi i stället ett höghus av sten går denna metod över huvud taget icke att använda utan här måste man söka upp roten till det onda och driva detta inifrån och ut och företaga s. k. inomhussläckning, d. v. s. man tager upp kampen mot elden inne i själva byggnadskroppen. I denna benämning ligger lösningen av problemet släckning i höghus.

Detta förfaringsssätt är svårt och besvärligt att genomföra men leder å andra sidan till de bästa släckningsresultaten med minsta möjliga vattenskador.

För att närmare belysa gången av en sådan släckning skall jag taga ett exempel. Vi ha en vanlig slottsbyggnad, vilken ofta i vårt land är uppförd i tre våningar, där bottenvåningen utgöres av kök och till detsamma hörande lokaler, våningen 1 tr. upp utgör paradvåningen och 2 tr. upp gästrum samt slutligen ovanför det hela en ur släckningssynpunkt mindre till-

talande vind. Vattenfrågan är icke något problem, då slotten vanligen äro belägna vid sjöar eller vattendrag, såvida de inte till och med äro omgivna av vallgravar.

Hur släckningsangreppet organiseras.

Vi antaga att vi ha en utryckningsstyrka, indelad i tre grupper, som förfogar över en tankbil och redskapsbil med bogserbar motorspruta.

Då brandkåren kommer fram synes inga lågor utan de enda tecken, som antyda att något är på tok, utgör rök som tränger fram längs takfot och ev. takluckor. Här blir inte frågan att i första hand på en gång kunna öppna så och så många strålar utan fastmer, var kommer röken ifrån och var är själva eldhärden belägen?

Vilka åtgärder bör nu företagas av släckningsledaren? En lämplig lösning kan vara följande.

1. gruppen avdelas som orienteringsgrupp mot vinden.
2. gruppen erhåller order att avbrösta motorsprutan vid närmaste vattentag samt utlägga en slangledning till grenrör, som placeras t. ex. på gårdsplanen.
3. gruppen utgör taktisk reserv, beredd att ingripa med livräddning, stegresning, utläggning av en ledning från tankbilen eller en ledning från grenröret samtidigt som den upprätthåller sambandet med 1. gruppen.

Samtliga grupper har härvid tilldelats uppgifter. Några detaljerade föreskrifter från släckningsledarens sida, om hur grupperna skola lösa sina uppgifter skall icke behövas. Vi ha enligt brandordningarna brandförmän och vi måste framför allt på dem som genomgått brandförmänsskolor uppställa som förnämsta krav, att de kunna taga hand om sina resp. grupper på brandplatsen.

Vad orienteringsgruppen t. ex. skall taga med sig för materiel skall inte behöva påpekas. Det skall vara inövat förut och om så anses erforderligt repeterat till leda, att så fort det gäller orienteringsgrupp, skall gruppen vara försedd med t. ex. viss rökskyddsmateriel, som kåren förfogar över, pyttsspruta, större pikyxa, manskapplinor och strålkastare. Det tillkommer gruppechefen att tillse att föreskriven materiel medföres och att detta sker utan tidsutdräkt.

"STOP-CHUTE"

Liv- och säkerhetslinor

"DAVY"

RÄDDNINGSLINAN
med två gördlar och
automatisk nedfirning;

"STOP-CHUTE"

med en gördel
och automatisk
upprullning;

"LIV-KUSTOS"

enkel och dubbel

"DAVY"

BRANDREDSKAPSFIRMAN

ODENIUS
AKTIEBOLAG

Ö. Hamngatan 16 — G Ö T E B O R G — Tel.: 13 69 35, 13 69 47, 13 15 96

Brandchefer

Har Ni tänkt på att skydda Edra egna anläggningar mot eldsvåda?

Senast i december 1950 drabbades en brandstation av eld.

Låt därför installera AUTOMATISKT BRANDALARM SYSTEM
TJEDER.

Vi utarbeta utan kostnad eller förbindelse för Er en offert, om vi
erhålla ritningar över de byggnader, som Ni önskar skyddade.

AUTOMATISKT BRANDALARM AB

Stockholm

MALMKÖPING
tel 338 växel

Göteborg

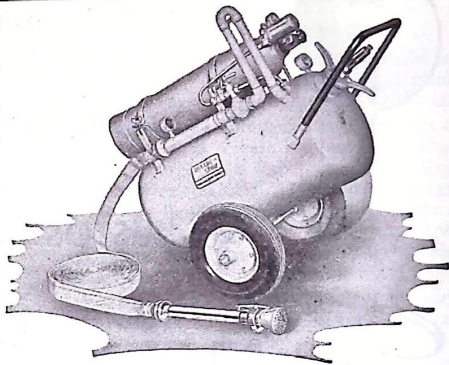
Av försäkringsbolagen godkänd anläggningsfirma

MEKANO-SKUM — tryckluftsaggregat en apparattyp, som haft framgång tack vare enkelhet, snabbhet, driftsäkerhet och *överlägsen skumkvalitet.*

2.000 apparater

av våra olika storlekar ha nu försålts enbart i Sverige till statliga- och kommunala institutioner, industrier, oljebolag, rederier m. m. Det torde dock finnas starkt motiverat behov för ytterligare anskaffningar, inte minst inom de industrier, där förekomsten av lätt antändligt material kan medföra en snabbt uppblossad brand. Handapparater i all ära, men mångfaldiga äro de tillfällen där trots ett stort antal mindre eldsläckare stått till förfogande personalen icke kunnat ingripa, på grund av för stark hetta. Förstahandsaggregatet TSB 3 (se bilden), "den lätt-skötta eldsläckningsapparaten med den stora kapaciteten" har en motorsprutas aktionsradie, vilket torde vara den förnämsta orsaken till att den under årens lopp räddat millionvärden.

MEKANO-SKUM tryckluftsaggregat kunna emellertid levereras i ett flertal specialutföranden och vi stå gärna till tjänst med öfvert och förslag.

SVENSKA SKUMSLÄCKNINGSS AKTIEBOLAGET

Tel. 23 38 55 (växel)

STOCKHOLM

Birger Jarlsgatan 15

Härmed kungöres följande befattning till ansökan ledig vid *Falu stads brandkår*:

En (eventuellt två) brandförmansbefattning

i lönegrad 16 jämte gällande dyrtidstillägg och beklädnadsersättning.

Kompetensfordringar enl. brandstadgan.

Befattningshavare är skyldig underkasta sig de bestämmelser i gällande eller blivande tjänste-, avlönings- och pensionsreglemente jämte de föreskrifter i övrigt, som i vederbörlig ordning äro eller kunna bliva fastställda.

Till brandstyrelsen ställd ansökan åtföljd av åldersbetyg, meritförteckning, och de handlingar, som sökande önskar åberopa, skall vara till brandchefen inkommen senast den 1 september 1951.

Närmare upplysningar om befattningen genom brandchefen.

Falu den 15 juni 1951.

BRANDSTYRELSEN.

Falu stads brandkår

försäljer en brandtelegraf, L. M. Ericssons vilströmssystem, bestående av manövertavla av marmor med manöver- och kontrollapparater, 2 st. morseapparater inom glasmontrar placerade å bord att sammanbyggas med manövertavlan, 29 st. brandskåp med telefon, härtill nödiga accumulatorer; 1 st. manövertavla av marmor för alarmering med erforderliga knivkontakter i 5 grupper, 1 st. larminduktor, likströmsdrift, även försedd med vev för handdrivning, kan driva 50 st. växelströmsklockor om 300 ohm, 1 st. larminduktor, likströmsdrift, kan driva 40 st. växelströmsklockor om 300 ohm, härtill finnes 60 st. växelströmsklockor om 300 ohm; 1 st. lokalyväxelapparat om 9 linjer omkopplingsbar till 13 linjer, samt till denna 5 st. telefonapparater. Alla apparater i det skick att de nu är under användning.

Anbud å ovanstående torde inlämnas till brandstyrelsen senast den 15 aug. d. å.

Närmare upplysningar genom brandchefen.

BRANDSTYRELSEN.

Det arbete, som ligger framför orienteringsgruppen i det av mig skisserade läget är synnerligen betydelsefullt. Om den skall uppnå ett gott resultat, beror dels på den enskilda utbildning envar erhållit och dels på vanan att uppträda i grupp, där varje man vet sin plats och där sambandet icke går förlorat.

Många gånger erfordras kanske inte insättande av tyngre materiel, emedan orienteringsgruppen med sin lättare materiel kan få bukt med elden. I sådant fall uppnår vi de bästa släckningsresultaten. Reserv finnes dock. Om så anses erforderligt får 3. gruppen order att utlägga en ledning smalslang från tankbilen till orienteringsgruppen.

Skulle eldsvådan efter företagen rekognoscering visa sig vara av större omfattning måste kanske flera ledningar utläggas. Vid denna tidpunkt bör grenröret finnas å gårdsplanen och släckningsledaren har två grupper kvar till sitt förfogande. Ledningarna läggas ut ifrån grenröret upp genom trapphusen i första hand lämpligen så, att de utgöra hinder för eldens vidare spridning. Det är givetvis härvid bättre att lägga ut en ledning för mycket än en för litet, men det är därmed icke sagt, att alla strålrör behöver öppnas.

En strålförare, som står och sprutar in i röken är ingen uppbyggelig syn och enda resultatet av hans arbete blir kanske stora vattenskador. Då måste en släckningsledare ingripa med enskild utbildning, vilket givetvis är olyckligt att behöva göra under pågående släckningsarbete. Ett utnyttjande av smalslang och dess egenskaper är ofta tillräckligt och dess användning rekommenderas.

Så fort man sålunda fått elden så att säga i en motti, gäller det att nedkämpa densamma. Härvid försvaras eller nästan omöjliggöres släckningsarbetet av röken, som i ett sådant läge brukar vara det besvärligaste. Det blir då nödvändigt att resa stegar mot taket och anordna rökavlopp, som i hög grad underlätta släckningsarbetet inne på vinden. Dessa rökavlopp böra anordnas så nära taknocken som möjligt.

Kalla hjälp från stadsbrandkår!

Av det sagda framgår att utryckningsstyrkan tilldelats flera uppgifter, så att personalen kanske inte räcker till. Flera brandkårer ha emellertid under tiden alarmerats, och efter hand som de kommit fram till av släckningsledaren angiven plats tilldelats så klara och bestämda

uppgifter som möjligt. En avdelning får till exempel till uppgift att svara för stegresning och arbetet på taket, en annan insättes för bärgning av värdeföremål, som befinna sig i farozonen. Har jag ingen direkt uppgift avdelas en tredje avdelning som taktisk reserv på viss plats, beredd att ingripa som avlösning eller för att insättas mot oförutsedda händelser.

Jag har nu anfört ett exempel på gången av ett släckningsarbete vid en större brand i ett höghus. Det är dock två omständigheter, som gör att man ställer sig en smula betänksam. Dessa äro, att landsbygdens brandkårer vanligen ej förfoga över erforderlig rökskyddsmateriel samt att deras brandstegar kanske ej äro tillräckligt höga. Av denna anledning skulle jag vilja rekommendera, att vid bränder i höghus en brandkårsavdelning från närmaste stad även alarmerades. Detta får icke bli någon prestigefråga utan ligger helt i sakens natur, då dessa kårer äro vana vid bränder i höghus och därför ha en annan utrustning till sitt förfogande.

Vid bränder i höghus och särskilt då det gäller byggnader måste en släckningsledare även uppmärksamma risken för brandens spridning genom ventilationskanaler och rörtrummor. En lämplig åtgärd häremot är att viss bevakning organiseras, så att man inte plötsligt överrumpas av en ny brand i en annan del av byggnaden.

Då inventarierna i våra gamla slott ofta representera mycket stora kulturella värden är det av vikt, att släckningsledaren tillser, att erforderligt bärgningsarbete äger rum på så sätt, att värdeföremål i ett tidigt skede avlägsnas från hotade lokaler. De för sådan uppgift avdelade grupperna böra härvid rätta sig efter de upplysningar och anvisningar, som kan erhållas av slottspersonalen.

Det finns många gamla slott med en anhopning av stora kulturella värden. Många andra höghus finnas på landsbygden och nya uppstå. Kommunerna bygga skolor och ålderdomshem; lantbrukarnas organisationer uppföra stora silosanläggningar och nya industrier tillkomma för att nämna några exempel. Kyrkorna få även räknas till denna grupp av byggnader. Vi finna med andra ord dessa höghus talrikt representerade även på landsbygden och detta aktualiserar frågan om bättre stegutrustning och bättre rökskyddsutrustning till våra landsbygdsbrandkårer.

Svenska Brandredskapsföreningen bildad

Den 2 februari i år bildades efter ett par förberedande sammanträden under fjolåret Svenska Brandredskapsföreningen. Föreningen utgör en sammanslutning av tillverkare och leverantörer av brandmateriel och har bl. a. till ändamål att verka för sunda och tidsenliga förhållanden inom tillverkningen av och handeln med brandmateriel och att samarbeta med myndigheter och organisationer för att höja brandskyddet inom landet. Föreningen har även till uppgift att arbeta för standardisering av produkter inom branschen samt att utgöra ett organ vid förhandlingar med statliga och andra institutioner och organisationer inom landet.

Såsom tidigare omnämnts i denna tidskrift hade Riksförbundet redan i höstas i samband med konsulentmötet vissa förhandlingar med representanter för olika firmor. I anslutning härtil har föreningen sedan haft ett mycket givande samarbete med Riksförbundet när det gäller planering och uppläggning av de utställningar och demonstrationer av brandmateriel, vilka sedan gammalt utgöra en del av Riksförbundets och länsförbundets årsmötesprogram. En särskild kommitté med representanter för Riksförbundet samt Brandredskapsföreningen arbetar fortfarande med denna sak. Föreningen har vidare representanter i de olika kommittéer, som arbeta med standardiseringen av brandmateriel. Till föreningen äro redan anslutna de flesta kända företagen inom branschen.

Föreningens styrelse består av följande personer:

Ordförande och kassör: Direktör O. Eriksson.
 Vice ordförande: Civilingenjör Erik Bergström.
 Sekreterare: Direktör Bo Hjorth.
 Övriga ledamöter: Civilingenjör Uno Arild, direktör Jarl Hammarberg, avdelningschef I. Lund, direktör Sten Queckfeldt,
 med f. d. brandmästare Fritz Brissman, disponent

Svenska Brandbefälsförbundet

Svenska Brandbefälsförbundet och Landsbygdens Brandbefälsförbund höllo den 16 resp. 15 juni sina ordinarie årsmöten i Nyköping i anslutning till Svenska Brandkårens Riksförbunds och Södermanlands läns Brandkårsförbunds årsmöten den 14 juni. Vid de båda brandbefälsförbundens förhandlingar knöts huvudintresset till sammanslningsfrågan. Båda förbunden hade vid fjolårets ordinarie möten i Östersund beslutat förbundens upplösning samt bildandet av ett nytt allt Sveriges brandbefäl omfattande riksförbund i enlighet med ett organisations- och stadgeförslag utarbetat av en av förbunden utsedd förhandlingskommitté. Östersundsmötens beslut om upplösning skulle nu på sätt stadgarna föreskriver på nytt behandlas vid årets möten och man hade nog på de flesta håll inom brandbefälskretsar den upfattningen att saken vore klar och att Nyköpingsbeslutet endast skulle innebära ett formellt bekräftande av ett redan accepterat faktum. Så blev emellertid icke fallet. Landsbygdens Brandbefälsförbund ansåg sig nu icke kunna godtaga den organisationsform för det nya förbundet som tidigare accepterats. De av landsbygdsförbundet i samband med årsmötesförhandlingarna formulerade villkoren för en sammanslagning voro av den art att de icke kunde antagas av Svenska Brandbefälsförbundet.

Sammanslningsfrågan torde därmed — åtminstone för tillfälle — få anses avförd från diskussionen. De båda befälsförbunden får såsom hittills vart och ett inom sin intressesfär sträva vidare till brandbefällets fromma, Svenska Brandbefälsförbundet inom städer, köpingar och municipalsamhällen, Landsbygdens Brandbefälsförbund inom landsbygdskommunerna.

I. S.

A. Malmquist och försäljningsinspektör Rolf Dufvenfeldt som suppleanter.

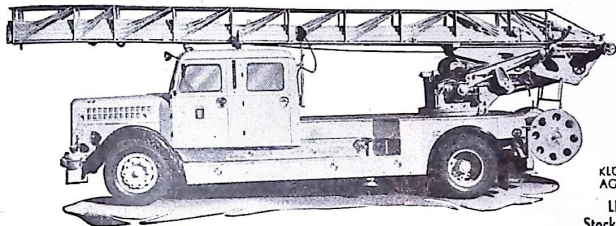
Föreningens postadress är: Box 281, Stockholm 1.

O. E.

Befattningen som Brandchef

i Lilla Edets Köping är till ansökan ledig. Sökande skall ha, eller genomgå kurs enl. Kat. II i Statens Brandskola. Platsen är deltidsanställning, tillträde snarast möjligt. Sökande torde hänvända sig till Brandstyrelsens ordf., Lilla Edet, tel. 123 eller 189.

V Ä R L D S M Ä R K E T MAGIRUS MASKIN STEGAR

EN AV STOCKHOLMS BRANDKÄRS NYA MAGIRUSSTEGAR PÅ SCANIA-VABIS CHASSI

L U C E M A A B

GENERALREPRESENTANT FÖR SVERIGE

NYBROKAJEN 7 - STOCKHOLM - TELEFON 21 00 38, 21 09 26

KLOCKNER - HUMBOLDT - DEUTZ
AG WERK ULM - DONAU

LEVERANSER 1949-1951

Stockholm:	3 st. 30 m. stighöjd
Göteborg:	1 st. 26 m. stighöjd
Malmö:	1 st. 30 m. stighöjd
Norrköping:	1 st. 30 m. stighöjd
Solna-	
Sundbyberg:	1 st. 25 m. stighöjd
Karlstad:	1 st. 30 m. stighöjd
Trollhättan:	1 st. 25 m. stighöjd
Ostersund:	1 st. 26 m. stighöjd
Sandviken:	1 st. 25 m. stighöjd

NYHET FRÅN BRISSMANS

Lättmetallsbjälme med ställbar inredning.

Storleken kan ändras upp till 3 cm. på ett par minuter. Mjuk anliggningsrem som passar alla huvudformer och håller hjälmen stadigt på huvudet utan att trycka. Hjälmen är helt krymp- och rostfri. *Patentsökt.* Våra lättmetalls-hjälmar har 3 gånger bättre värmskydd än lackerade stålhelmar.

C:a 30.000 hjälmar sålda sedan 1938. Finnas för omgående leverans. Sändas kostnadsfritt till påseende. — Gamla hjälmar kunna även förses med den nya inredningen och ompoleras.

Brandbilar och all övrig brandmateriel till lägsta priser.

BRISSMANS BRANDREDSKAP, Inneh. f. Brandmäst. F. Brissman, **Halmstad**. Tel. 3333

Knappar, Möss- och Medlemsmärken

för Svenska Brandkårernas Riksförbund

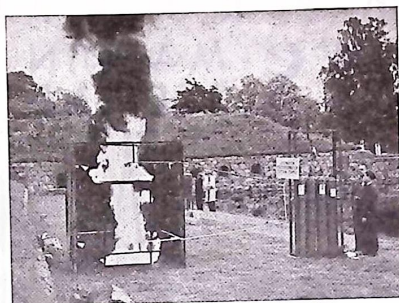

C. C. Sporrang & Co.

Kungsgatan 17, Stockholm 7

Telefon 22 56 60

TEMPUS KOLSYRESPRINKLER

Från demonstrationerna i Nyköping den 14 juni. Brand i transformatortrapp (bilden ovan) släcks med kolsyre (bilden t. h.) alstrad i Tempus nya dimtrattar. Dimman kvarligger vid brandplatsen och kväver all eld.

CO₂ för automatisk eldsläckning har bevisat sin effektivitet även utomhus och vid skydd av enstaka objekt i större lokaler.

Vi ha mer än 25-årig erfarenhet av kolsyresläckning. Rådfråga oss!

AB SVENSKA TEMPUS
KINGSGATAN 38 - STOCKHOLM - TEL. 111835

MOWE
HAR FLYTTAT

och hälsar nya och gamla kunder hjärtligt
välkomna till nyinredda kontorslokaler

MÄSTER JOHANSGATAN 5
MALMÖ

MOLIN & WESTBERG

Telefoner:
388 40 - 759 12

INGENJÖRSFIRMA

Specialfirma i brandredskap

Efter kontorstid:
tel. 322 40

Sommarmån.: Falsterbo 499

Vi utställer på Skånemässan 28 juli—5 augusti.

Brandbil modell BRISSMAN, med svängt, bakåtlutande tak,

plats för 800 meter slang, tank om 800 liter,
2000 min/lit. frontpump. Levereras komplet-
ta med chassi och pump eller byggas på egna
chassi. Leveranstid för närvarande c:a 3 mån.

Billiga priser.

Begär offert.

BRISSMANS BRANDREDSKAP

HALMSTAD

Telefon 3333

Ordet fritt

"Skall statsegendom få brinna?"

Under ovanstående rubrik har i nr 2/1951 av denna tidskrift pläderats för att statsverket skall betala kostnaderna för släckning av dess egendom och ej vederbörande kommun, där egendomen är belägen. Som exempel på sådan statlig egendom anföres bl. a. kraftverk och transformatorstationer.

Först och främst må understrykas, vad artikel författaren också berört, att kommun, där kraftanläggning är belägen, erhåller en god, stundom huvudsaklig, inkomst genom den skatt som erlägges för anläggningen. Ersättningen för släckning, där sådan förekommer, uppgår till en bråkdel av den årliga skatt, som kommunen tillföres. Detta är i och för sig skäl nog att kommunen skall betala släckning. Vidare må framhållas att strävan är att göra kraftanläggningarna såvitt möjligt oberoende av yttre hjälp när det gäller släckning. Brandens karaktär är nämligen sådan, att dels släckning måste insättas mycket snabbt, om man skall kunna hoppas undvika omfattande skador, dels speciella släckningsmedel krävas, vilka i allmänhet disponeras endast av (större) städers brandkårer — samt vid anläggningarna. Man skulle t. o. m. från kraftverkshåll med fog kunna begära att varje kommun, där ur skatte-synpunkt givande kraftanläggning var belägen, skulle anskaffa sådana släckningsmedel i en omfattning, som bedömes rimlig med hänsyn till brännbara objekt vid anläggningen. Detta göres emellertid icke, utan släckningsmateriel skaffas villigt av kraftanläggningarna.*) Där till kommer att det övervägande antalet bränder släcks av anläggningarnas egen personal och kanhända aldrig ens komma till den lokala brandkårens kännedom och alltså icke vålla denna besvär eller kostnad. På dessa grunder kan jag icke finna att någon generell ersättningskyldighet för hjälp vid släckning bör åläggas statsverket — i vart fall ej för statliga kraftanläggningar. Å andra sidan kunna fall förekomma, där sådan ersättning efter särskild

prövning kan vara berättigad, exempelvis vid (obemannad) mindre kraftanläggning, som är ett mindre gott skatteobjekt, men där den lokala brandkåren fått offra mycken tid och arbete, kanhända också materiel, för släckning helst om därigenom för anläggningen väsentliga värden kunnat räddas. Jag anser därför att ersättning av statsmedel i vissa fall skall kunna utgå, där detta på grund av särskilda omständigheter prövas skäligt, men att huvudregeln alltså skall vara att den skattetagande kommunen skall bekosta släckningen.

Carl Bexell.

Knivsta friv. brandkår 25 år

Vid en trivsamt sammankomst den 28 april i år kunde Knivsta frivilliga brandkår fira sitt 25-årsjubileum. Hyllningar i mängd framfördes till kåren och till dess chef, brandchefen Martin Felldin. Ett speciellt högtidligt inslag var medaljeringen av en av kårens veteraner, Gerhard Eriksson, som av kapten Erik Gillner fick mottaga Riksförbundets förtjänststecken i guld.

Knivsta frivilliga brandkårs verksamhetsberättelse från det gångna kvartsseklet rymmer givetvis mycket av intresse. Ett litet plock ur arkivet visar, att ett par betydande eldsvådor åren 1923 och 1924 gav impulsen till kårens bildande. Initiativtagare var tio fastighetsägare, som den 18 mars 1926 satte igång och som begynnelsekapital tillsköt c:a 7.500 kronor. I den samma år tillsatta brandkårsstyrelsen har brandchefen M. Felldin varit ordförande ända från bildandet. År 1927 kom medlemskapet i Svenska Brandkårens Riksförbund och 1930 i Stockholms läns brandkårsförbund.

Bränderna ha givetvis varit av växlande slag. Utom bostäder, industrier och skogar har man bl. a. fått ge sig på eldhärdade asfaltkokare, soptippar, tåg, flygplan samt en sådan mindre vanlig eldhärd som asfalten på stockholmsvägen. Ur berättelsen kan även hämtas, att icke mindre än 50 branddammar, därav 9 av betong, utförts eller är under utförande inom släckningsområdet.

Vid 25-årsjubileet kunde brandkåren med största tillfredsställelse även visa upp en nyinköpt brandbil med 800 liters tank, byggd på ett 90 hkr Volvohassi under kapten F. W.

*) I överensstämmelse med vad i brandlagen 11 § sågs (Red.).

Kylbergs erfarna ledning. Bilen har plats för 8 man och är i övrigt utrustad med bl. a. 1.100 meter slang, bärbar motorspruta, skarvstegar, kometrör, friskluftsapparat och — icke att förglömma — reservproviant med buljongkokare. Till vagnen är kopplad en större transportabel motorspruta.

Till tidskriftens hyllning för brandkårsvetenskapen fogas en lyckönskan till anskaffandet av en för kåren synbarligen väl lämpad brandbil.

A. E.

Rättelse.

I inlägget "Svenjungabranden" under Ordet fritt i föregående nummer hade en felaktig tidsuppgift tyvärr insmugit sig. Å sid. 147 spalt ett skulle fjärde stycket haft följande lydelse: "Det blir på detta sätt en försening på 5 minuter, som säkert hade spelat rätt väsentlig roll och som hade gjort, att man antagligen kunnat släckt elden på ett snabbare sätt än vad som var fallet".

En befattning såsom

Brandförman

vid Nacka stads brandkår kungöres härmed till ansökan ledig att tillträdas den 1 december 1951 eller snarast därefter.

Endast den som genomgått brandförmankurs kat. I vid statens brandskola kan ifrågakomma till befattningen.

Befattningen är placerad i 16 lönegraden i för staden gällande löneplan och innefattar pensionering genom stadens försorg i SKP.

Den, som önskar tillgodoräkna sig tidigare tjänstgöring inom yrkesbrandkår, skall angiva detta i ansökningshandlingarna.

Ansökan, åtföljd av åldersuppgift, civilstånd, meritförteckning, betygsavskrifter samt övriga handlingar den sökande vill åberopa skall ställas till Brandstyrelsen vara brandchefen i Nacka, adress Storängen, tillhanda senast den 1 september 1951. Närmare upplysningar lämnas per telefon Sthlm 16 25 00.

BRANDSTYRELSEN.

Bemärkelsedagar

60 år.

- 7/8 Thuresson, E., v. brandchef, Oskarshamn.
21/8 Andersson, E., brandchef, Askersund.
31/8 Andersson, A., brandchef, Kumla.

50 år.

- 1/8 Nilsson, H., brandchef, Sölvesborg.
13/8 Björn, G., brandchef, Umeå.

40 år.

- 16/8 Laurentz, G., v. brandchef, Ludvika.

Årsmöten.

Dalarnas Brandkårsförbund den 17—18 augusti i Borlänge.

Gävleborgs läns Brandkårsförbund den 31 aug.—1 sept. i Gävle.

Befattningen som

Brandchef

i Katrineholm kungöres härmed till ansökan ledig att tillträdas den 1 oktober 1951.

Kompetensfordringar enl. Brandstadgan 7 § 1 mom. Befattningen är upptagen i lönegrad 22 i löneplan för Katrineholms stads befattningshavare jämte gällande dyrtidstillägg. Årligt beklädnadsbidrag f. n. kr. 450:—. Befattningshavaren är skyldig bebo tjänstebostad i brandstationen.

Befattningen är pensionsreglerad och betalas avgifterna för befattningshavarens pensionering av staden.

Sökande, som önskar tillgodoräkna sig tidigare tjänstgöring skall meddela detta i ansökningshandlingarna. Friskbetyg skall vid anfordran föredas. Ytterligare upplysningar lämnas av brandchefen.

Ansökan ställd till stadsfullmäktige i Katrineholm, jämte betyg och övriga handlingar, sökande vill åberopa, skall vara brandstyrelsen tillhanda senast den 6 augusti 1951.

Katrineholm den 21 juni 1951.

BRANDSTYRELSEN.

Beg. brandbil

önskas köpa.

Svar till Bollstanäs brandkår. Pa.
Bollstanäs.